УДК 336:378

ПРОБЛЕМИ ОПТИМІЗАЦІЇ ФОРМУВАННЯ І ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ

Стешенко О.Д., к.е.н., доцент (УкрДАЗТ)

В сучасних умовах недостатнього фінансування подальше реформування системи вищої освіти потребує забезпечення реалізації заходів щодо формування її результативного фінансового механізму, винятково з урахуванням наслідків фінансово-економічної кризи. Зміни діючого фінансового механізму повинні відбуватися на основі інтеграції науки та освіти як складової інноваційного суспільного розвитку. При цьому якість сучасної освіти цілком залежить від поєднання у вищій школі навчального процесу, сучасних наукових досліджень та інновацій. Тому необхідною умовою для реалізації ефективного фінансового механізму функціонування системи вищої освіти є визначення оптимального обсягу, структури й спрямування достатніх фінансових ресурсів. Це є основою фінансового забезпечення процесу надання освітніх послуг.

Слід зазначити, що фінансові ресурси вищої школи слід розглядати як грошові надходження та доходи, що створюються в результаті розподілу й перерозподілу ВВП, сконцентровані в державному і приватному секторах вищої освіти та направлені на реалізацію державної освітньої програми.

Проведення моніторингу напрямів використання фінансових ресурсів свідчить, що більша їх частина закладами освіти використовується на покриття витрат на оплату праці. Це частково можна пояснити працемісткістю галузі. Однак зважаючи на обмеженість загального обсягу фінансових ресурсів, наявних у розпорядженні закладів освіти, залишку коштів після погашення зобов’язань з оплати праці ледве вистачає на оплату комунальних послуг, а на розвиток матеріально-технічної бази коштів іноді взагалі не залишається.

Отже, кошторисне фінансування не відповідає сучасним вимогам, оскільки є абсолютно негнучким та таким, що надто обмежує фінансову діяльність закладів освіти. Виходячи із зарубіжного досвіду, альтернативою кошторисного фінансування може стати бюджетування, яке є більш гнучким, дозволяє швидко пристосуватися до змін кон’юнктури ринку та своєчасно оптимізувати джерела формування і використання фінансових ресурсів. При чому доцільно бюджетування застосовувати на практиці, незалежно від того, за рахунок яких коштів переважно фінансується вищий навчальний заклад.

Розробка бюджету має відбуватися на основі цільових показників на наступний рік. Такі цільові показники визначаються керівником кожного закладу освіти на кожний рік.

Варто відмітити, що при розробці і виконанні бюджету доцільно врахувати таку його суттєву особливість як можливість здійснювати декілька супутніх видів діяльності. Так, окрім надання освітніх послуг, вищий заклад освіти може здійснювати науково-дослідну діяльність або мати власний виробничий сектор. Відповідно і операційний бюджет доцільно складати по основних напрямах діяльності закладу освіти: освітня діяльність, дослідницька діяльність, виробнича діяльність.

Таким чином можна зробити висновок, що запровадження системи бюджетування дозволить не тільки значно розширити фінансову самостійність закладів освіти, але і сприятиме ефективнішому використанню фінансових ресурсів.

УДК 656.07

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ ПОТЕНЦІАЛ РОЗВИТКУ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ

Токмакова І.В., к.е.н., доцент (УкрДАЗТ)

В умовах ринку й інтеграції до міжнародних транспортних систем, пріоритетним завданням забезпечення конкурентоспроможності українських залізниць та їх стійкого розвитку є нарощування і ефективна реалізація інтелектуального потенціалу підприємств залізничного транспорту. Вищезазначене підтверджується тим, що традиційні виробничі фактори за умов постіндустріальної економіки не дають належної віддачі без уведення у виробництво інтелектуальних ресурсів – знань, кваліфікації, компетенції співробітників, програмних продуктів, ліцензій, патентів, ноу-хау, технологій ведення бізнесу й так далі.

Інтелектуальний потенціал підприємств залізничного транспорту представляє собою здібності особистостей і соціально-економічної системи для здійснення організаційно-управлінської, економічної, технологічної, інформаційно-обмінної, науково-інноваційної, соціально-культурної та іншої інтелектуально-продуктової діяльності, що можуть реалізуватися у формі інтелектуального капіталу на ринкових і індивідуально-мотиваційних засадах.

Слід зазначити, що носіями інтелектуального потенціалу підприємств залізничної галузі є: по-перше, самі підприємства в